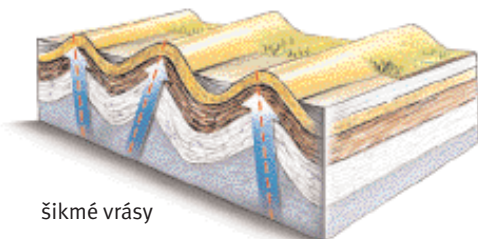
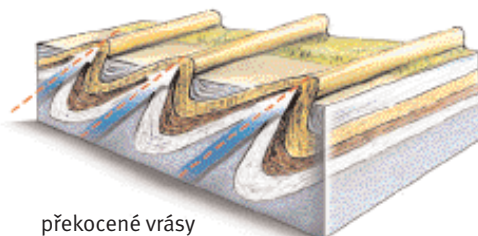

přímé vrásky

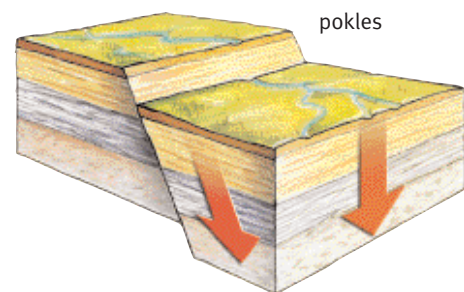

šikmé vrásky

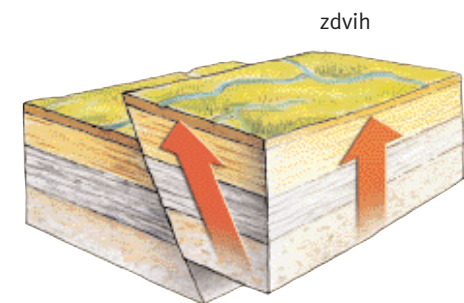

překocené vrásky

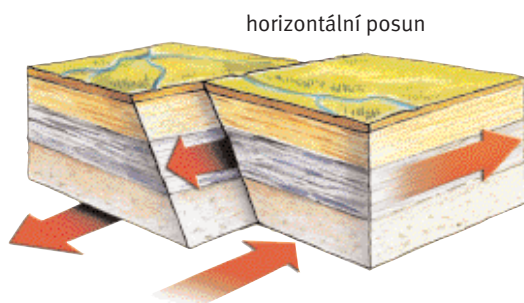
Při stlačení horninových vrstev může dojít k různému zvrásnění (nahore) nebo k pohybům podél zlomů (dole).

pokles

zdvih

horizontální posun

Chudé horské svahy Pyrenejí. Toto vrásové pohoří na hranici mezi Španělskem a Francií vzniklo přibližně ve stejnou dobu jako Alpy.

noty narůstají směrem do nitra Země. Tak se dokonce tvrdý, křehký skalní materiál, který by se na povrchu Země pod velkým tlakem rozštěpil, ve větších hloubkách deformuje jako teplý vosk.

Mohutné hory se rozpínají také pod povrchem moře. Vyskytují se ve všech oceánech a mohou být co do výšky a délky dokonce větší než ty na souši. Středoatlantický hřbet se například rozprostírá do délky cca 16 000 kilometrů. Je tak přibližně dvakrát delší než Andy. Začíná severně od Islandu a prochází celým Atlantským oceánem až po ostrov Bouvet v blízkosti Antarktidy. Další podmořská horská pásma jsou Africko-australský hřbet, Východočíchoňský práh, Středoinčíchoňský hřbet a mnoho dalších.

Měřeno od mořského dna dosahují podmořská pohoří výšek 1 000 až 3 000 metrů. Oceánské dno leží z velké části v hloubce 4 000 až 6 000 metrů. Některé vrcholky jsou dokon-

POHOŘÍ

jsou vyvýšeniny zemské kůry, které se vyskytují po celé zeměkouli od tropů až po polární oblasti. Některá pohoří se přitom spojila do mocných horských pásem, jako například Andy v délce 7 000 kilometrů. Hory zabírají přibližně čtvrtinu plochy země. Nehledě na geografickou polohu působí na životní prostředí nejvíce nadmořská výška. Přibližně deset procent pevniny překračuje výšku 2 000 m n. m. Hory jsou impozantní především svými výškovými rozdíly, které mohou mezi horským masivem a úpatím nebo mezi vrcholy a údolními dosáhnout obrovských hodnot.

Existují hory také pod vodou?

ce tak vysoké, že pronikají až nad hladinu moře a vytvářejí ostrovy. Kdo například vstoupí na ostrov Havaj, ocitá se v podstatě na nejvyšším úseku Havajského řetězce. Pokud bychom měřili od mořského dna,

je sopka Mauna Kea na Havaji se svými přibližně 10 000 metry dokonce nejvyšší horou Země. Island v severním Atlantiku je z tohoto pohledu částí Středoatlantského hřbetu. K tvorbě ostrova zde stále přispívá vulkanická aktivita.

V roce 1963 se dokonce u břehů Islandu objevil další malý ostrov, pojmenovaný Surtsey. Nejvyšším místem Středoatlantského hřbetu je vrchol Pico na Azorských ostrovech, který dosahuje nadmořské výšky 2 351 m, měřeno od mořského dna je však tato sopka vysoká přes 9 000 m. Azorské ostrovy jsou zajímavé tím, že vznikly na

rozhraní tří desek: africké, euroasijské a severoamerické.

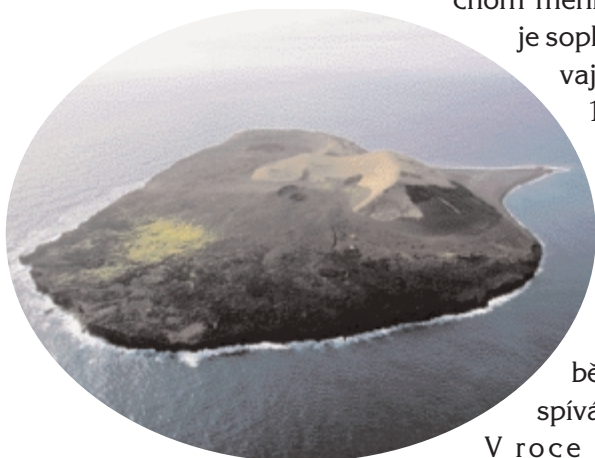
V horách se nacházejí horniny,

Z čeho jsou hory složené?

kteří se skládají z různých nerostů. Podle původu se horniny dělí do tří velkých skupin – na vy-

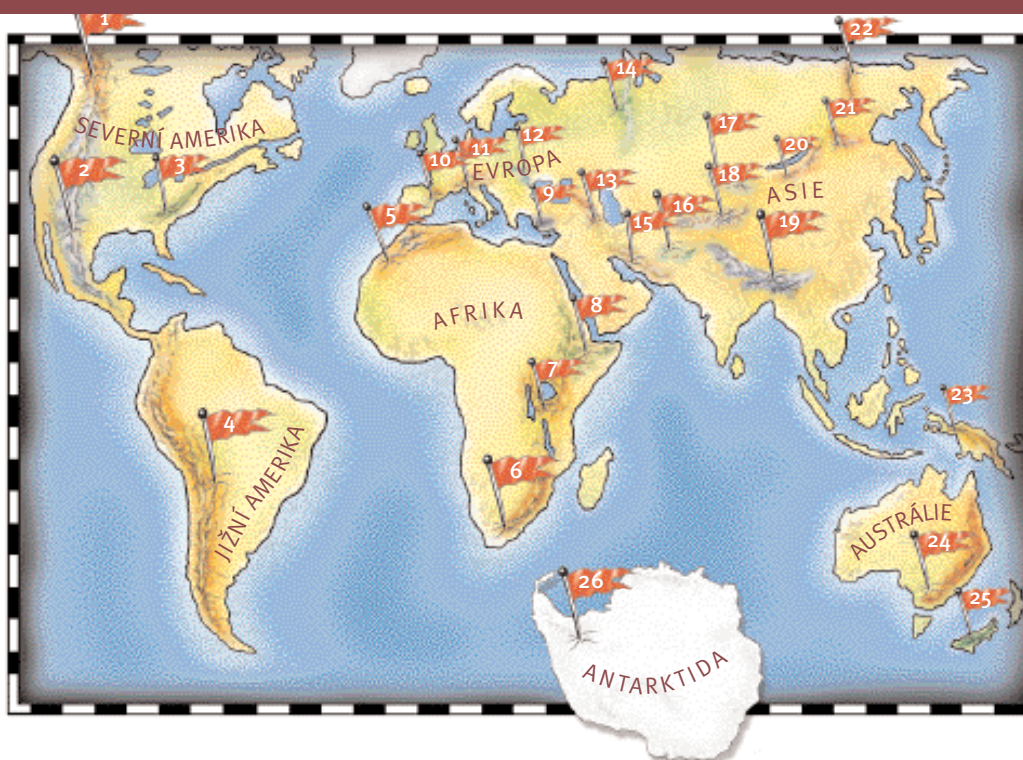
vřelé horniny, nazývané také magmatické, usazené horniny a přeměněné horniny. Vyvřelé horniny vznikají tak, že ze zemského nitra vystupuje žhavé tekuté magma, které při ochlazení ztuhne. Jestliže magmatická hmota pronikne až na zemský povrch, k čemuž dochází například při sopečném výbuchu, vzniknou výlevné horniny. K nim mimo jiné patří čedič. Plutonické neboli hlubinné horniny se naopak vytvoří v případě, že magma zchladne pod zemským povrchem. Nejčastější hlubinná hornina je žula.

Zcela jinak vznikají usazené horniny. Tvoří se ukládáním horninového materiálu, tedy jeho sedimentací. Vy-

Ostrov Surtsey u Islandu vznikl v roce 1963 sopečným výbuchem.

POHOŘÍ NA MAPĚ SVĚTA

- 1) Aljašské hory
- 2) Skalnaté hory
- 3) Appalačské pohoří
- 4) Andy
- 5) Atlas
- 6) Dračí hory
- 7) Východoafrická vysočina
- 8) Etiopská vysočina
- 9) Taurus
- 10) Pyreneje
- 11) Alpy
- 12) Karpaty
- 13) Kavkaz
- 14) Ural
- 15) Íránská vysočina
- 16) Hindúkuš
- 17) Altaj
- 18) Ťan-šan
- 19) Himálaj
- 20) Jablonovj chrebet
- 21) Aldanská plošina
- 22) Verchojanské pohoří
- 23) Pohoří Maoke
- 24) Velké předělové pohoří
- 25) Jižní Alpy
- 26) Ellsworthovo pohoří